

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ ФИЛОСОФИЯ
ЖӘНЕ САЯСАТТАНУ ФАКУЛЬТЕТІ ФИЛОСОФИЯ КАФЕДРАСЫ

Ekz3221 «Экзистенциализм» ПӘНІ БОЙЫНША ҚОРЫТЫНДЫ ЕМТИХАН БАҒДАРЛАМАСЫ

5 ECTS

6B02201 Философия

Құрастырған: философия ғылымдарының докторы Б.М. Аташ

Пән бойынша ОӘК Философия және саясаттану факультетінің Ғылыми
кеңесінде БЕКІТІЛГЕН. №12 хаттама, 26.06.2023 Философия кафедрасының
16.06.2023 мәжілісінде қарастырылып, ұсынылған. №41 хаттама.

Алматы, 2023

«Экзистенциализм»
пәні бойынша оқу-әдістемелік кешен
Құрастырған: философия ғылымдарының докторы
Б.М. Аташ
2023-2024 оқу жылы

«ЭКЗИСТЕНЦИАЛИЗМ» ПӘНІ БОЙЫНША ҚОРЫТЫНДЫ ЕМТИХАН БАҒДАРЛАМАСЫ

Емтиханға ұсынылатын оқу тақырыптары мен мазмұны: Экзистенциализм пәнінің мазмұны мен тақырыптарды мынадай мәселелерді қамтиды: философияның тарихи дамуы аясында; Экзистенциализм философиясының негізгі мазмұнын сипаттау; экзистенциалистердің философиялық көз қарасын танып-білудің ғылыми және философиялық әдістерін жіктеу; дүниетанымды философиялық ойлаудың ерекшелігін түсіну негізінде қалыптасқан табиғи және әлеуметтік әлемді философиялық зерттеудің нәтижесі ретінде негіздеу; экзистенциализм ғылыми дүниетанымның мазмұны мен ерекшеліктерін түсіндіру; Экзистенциализмді негіздеу және қабылдау үшін қазіргі жаһандық өзекті мәселелеріне, әлеуметтік-мәдени және жеке жағдайларға қатысты өздерінің моральдық ұстанымдарын дәлелдеу; Зерттеу нәтижелерін ұсыну және талқылау үшін кәсіби саладағы мәселелердің философиялық және аксиологиялық мазмұнын өз бетінше талдау.

Оқу нәтижелері: Студент курс аяқталғаннан кейін мынадай мәселелерді меңгеруі тиіс: Экзистенциализм философияның негізгі категорияларына анықтама беру; Экзистенциализм философиясының тарихи дамуындағы маңызды кезеңдерді сипаттау; Экзистенциализм философиялық теориялардың негізгі ережелерін атап көрсету; Экзистенциализм философияның негізгі мәселелерін сипаттау; Экзистенциалистердің философиялық ойларын танып-білудің негізгі ғылыми және философиялық әдістерін анықтау; Арнайы әдебиеттерден алынған түсініктемелерге негізделген философиялық мәтіндердің мазмұнын ашып көрсету; Идеялардың философиялық емес формалардың философиялық мазмұнын ашу; Адам өмірі туралы философиялық тұжырымдамаларды сыни тұрғыдан талдау және бағалау; Мифологиялық, діни және ғылыми дүниетанымның қағидаларындағы экзистенцияларды салыстыру; Діни философиясының мәселелерін бағалау экзистенциализмдік философиялық талдау әдістемесін қолдану; Экзистенциализмдік дүниетаным мен әр түрлі көзқарастарды толықтыру және дамыту; Өмірлік идеалдарды, құндылықтарды, нормаларды түсінуге арналған философиялық және дүниетанымдық көзқарастардың нұсқаларын сыни тұрғыдан бағалау; Өмірлік жағдайларға қатысты өз моральдық көзқарасты анықтау; Экзистенциализмнің философия, этика және философиялық антропологияның өзекті мәселелері бойынша өз көзқарасыңызды дәлелдеу.

Емтихан кестеде белгіленген уақытта басталады. Студент емтихан тапсыру барысында: кешікпей келу, жұмысын уақытылы тапсыру, шпаргалка қарау т.б. университетте жалпы қабылданған емтихан талаптарын қатаң сақтауы тиіс. Олар бұзылған жағдайда студентке «F» бағасы қойылады.

Емтихан формасы: Қорытынды емтихан оффлайн жазбаша түрде өткізіледі. Өртүрлі жағдайларға байланысты емтихан формасы өзгерген жағдайда қосымша хабарланады.

Емтиханды бағалау: Емтихан бойынша ең толық (max) балл – 100 балл. Баға қойылу мерзімі – 48 сағат.

Қорытынды емтиханға дайындалу үшін ұсынылатын тақырыптар тізімі және олардың қысқаша мазмұны

1-2 тақырып. Мифологиядағы экзистенциалдық мәселелер. Мифологиядағы ізгілік пен зұлымдық мәселесі. Мифологиядағы адам өмірі. Мифологиядағы үрей әлемі. Экзистенциализмнің пайда болуының алғышарттары мен бағдарлары, негізгі мәселелері

3-тақырып. Н. Бердяевтің, Шестовтың философиясы. Н. Бердяевтің өмірі мен шығармашылығы. Н. Бердяевтің философиялық көзқарастары. Шестовтың өмірі мен шығармашылығы. Шестовтың философиясы. Л. Толстойдың философиясы

4-5 тақырып. Өмір философиясы. А. Шопенгауэр идеялары. Ф. Ницшенің философиясы. А. Бергсон философиясы. Қазіргі заманғы өмір философиясына деген сыни көзқарастар.

6-тақырып. А. Камюдың әдеби туындылары. А. Камюдың өмірі мен шығармашылығы. А. Камюдың «Оба» шығармасы. А. Камюдың «Сизиф туралы аңыз» туындысы. А. Камюдың «Бүлікшіл адам»

7-Тақырып. М. Хайдеггер: Болмыс және мезгіл. М. Хайдеггердің өмірі мен шығармашылығы. М. Хайдеггердің өлім туралы пайымдаулары. М. Хайдеггердегі болмыс түрлері. М. Хайдеггердің іргелі онтологиясы. Хайдеггер терминологиясы мен оның қазіргі заманғы қолданысы.

8-Тақырып. Өлім мен өмір мәселесі. Өлім туралы философиялық пайымлау. Мәңгі өмір мұраттары. Анимизм мен панпсихизм. Өмірдің мағынасы мәселесінің қазіргі заманғы жаңаша ұстанымдары.

9-Тақырып. М. Бубердің экзистенциализмі. М. Бубердің өмірі мен шығармашылығы. М. Бубердің философиялық көзқарастары. М. Бубер және қазіргі заманғы экзистенциалистік көзқарастар.

10-Тақырып. Діни экзистенциализм философиясы. Дін философиясы мен діни философия. Діни экзистенциализм мен атеистік экзистенциализм және оның бағыттары. Қазіргі заманғы дінді экзистенциалдық тұрғыдан түсіну.

11-Тақырып. Ж.П. Сартр: Болмыс және ештеңе. Ж.П. Сартрдың өмірі мен шығармашылығы. Ж.П. Сартрдың онтологиясы. Ж.П. Сартрдың Ештеңе туралы пайымдаулары

12-Тақырып. Экзистенциализм және қазіргі өмір. Қазіргі заманғы экзистенциалистік сарындар. Қазақстандағы экзистенциалистік көзқарастар. Әдебиеттегі көріністері. Қазақстандағы суицид мәселесі және экзистенция.

13-Тақырып. К. Ясперстің өмірі мен шығармашылығы. К. Ясперстің экзистенциализмі. Г. Марсельдің тарихи-танымдық ойтолғаныстары. Мерло-Понтидің экзистенциализмі. Бовуардың экзистенциализмі.

14-Тақырып. Қазақтардағы өмір мен өлім мәселесі. Қазақ дүниетамындағы өлім мәселесі. Қазақ халқындағы өмірдің мағынасы мәселесінің қойылуы. Қазіргі заманғы өмірдің мағынасы туралды көзқарастар мен пайымдаулар

15-Тақырып. Қазіргі заманғы логотерапия. Экзистенциалды психоанализ. Логотерапия және заманауи үрдістер. Логотерапиядағы өмір сүру мен өмірдің мағынасы

Пән: Экзистенциализм. Форма: Оффлайн, Жазбаша Платформа: Univer

№	Критерий	ДЕСКРИПТОРЛ				
		АР				
		«Өте жақсы»	«Жақсы»	«Қанағаттанарлық»	«Қанағаттанарлықсыз»	
90-100 %	70-89%	50-69%	25-49%	0-24%		
1 сұрақ	1 критерий	Емтихан сұрақтарына толық жауап беру, қойылып отырған сұрақтар бойынша жан-жақты білім көрсету, түпнұсқаларды жан-жақты қолдану	Сұрақтарға толық жауап беру, бірақ түпнұсқаларды қолдануда аздаған кемшіліктердің болуы	Емтихан сұрақтарына жауаптардың жалпылай баяндалуы, стилистикалық және грамматикалық қателіктердің болуы	Тапсырма өрескел қателіктермен орындалған, сұрақтарға жауаптар толық емес, сонымен қатар, емтихан ережелерін бұзылуы	Қойылған сұрақтарға жауаптардың болмауы, пән бойынша білімін көрсете алмауы, сонымен қатар, емтихан ережелерін бұзылуы
	2 критерий	Әрбір қорытынды мен мәлімдемені ғылыми ережелерге сүйене отырып егжей-тегжейлі дәлелдеу, логикалық	Тұжырымдамалық материалды, ғылыми ережелерді пайдалануда 3-4	Негізделген ғылыми ережелердің қолданылуы	Жауаптарда ғылыми ережелер мен тұжырымдардың болмауы	Ғылыми ережелер мен тұжырымдардың,

		түрде құрастыру және мысалдармен растау	дәлсіздікке, жалпылау мен тұжырымдарда кішігірім қателіктерге жол беру	туралы тұжырымдар нақты емес және нәтижесіз		баяндау логикасының мүлдем болмауы
2 сұрақ	1 критерий	Сұрақтардың мазмұнын толықашу, курстың практикалық мәселелерін дұрыс талдау	Сұрақтарға жауап беруде, курстың практикалық мәселелерін талдауда аздаған қателіктердің болуы	Сұрақтардың мазмұнының үстүртін ашылуы, практикалық шешімнің нәтижелерін өңдеуде дәлдіктің болмауы	Қойылған сұрақтардың мазмұны мен практикалық маңызының ашылмауы	Сұрақтардың мазмұнымен курстың практикалық маңызының мүлдем талданбауы
	2 критерий	Түпнұсқаларды және философиялық категориалдық аппаратты қолдана отырып, материалды айқын да түсінікті баяндау	Түпнұсқалар мен философиялық категориалдық аппараттың жеткіліксіз қамтылуы	Жауаптарда түпнұсқаларды, философиялық категориалдық аппаратты нақты қолданбау	Түпнұсқалар, тұжырымдамалық материалдар мен дәлелдер, философиялық категориалдық аппарат нашар пайдаланылған	Ешқандай түпнұсқаның, талдау материалдары мен құралдарының қолданылмауы
3 сұрақ	1 критерий	Сұрақтар бойынша өзіндік көзқарасын анық жеткізу, ғылыми сауаттылық, ғылыми тіл нормаларын сақтау	Өзіндік пікірдің жеткілікті айқын болмауы, ғылыми тіл нормаларын сақтауда кемшіліктердің болуы	Қойылған сұрақтар бойынша өзіндік көзқарасын нақты жеткізе білмеу	Сұрақтар бойынша өзіндік көзқарасты дәлелдей алмау, ғылыми тілді қолданбау	Сұрақтар бойынша өзіндік көзқарастың болмауы, ғылыми философиялық аппаратты мүлдем қолданбау
	2 критерий	Мәселені талдау дағдысын көрсете білуде аздаған кемшіліктердің болуы	Мәселені талдау дағдысын көрсете білуде кішігірім кемшіліктердің болуы	Қарастырылып отырған мәселелерді үстіртін талдау	Сұрақтарды талдау дағдысының мүлдем болмауы	Тапсырманы орындамау, емтихан ережелерін бұзу

Қорытынды бағаны есептеу формуласы:

Қорытынды баға (ҚБ) = (% 1+% 2+% 3+% 4+% 5+% 6 т.б.) / К, мұнда % – критерий бойынша тапсырманы орындау деңгейі, К – критерийлердің жалпы саны.

Қорытынды баллды есептеу мысалы

№	Балл	«Өте жақсы»	«Жақсы»	«Қанағаттанарлық »	«Қанағаттанарлықсыз»	
		90-100%	70-89%	50-69%	25-49%	0-24%
1.	1 Критерий	100				

2.	2 Критерий		75			
3.	3 Критерий			60		
4.	4 Критерий				45	
5.	5 Критерий	100				
6.	6 Критерий				49	
	Қорытынды %	200	75	60	94	200+ 75 + 60 + 94 = 429 429 / 6 критерийлер = 71,5 Қорытынды балл в % = 72

Есептеу кезінде алынған пайызға сүйене отырып, біз бағаны бағалау шкаласымен салыстыра аламыз.

72 балл 70 балдан 89 балға дейін, бұл бағалау шкаласына сәйкес «Жақсы» санатына сәйкес келеді.

Осылайша, осы есептеуде жоба дәстүрлі бағалау шкаласы мен ECTS-ге ауыстыра отырып, білім алушылардың оқу жетістіктерін есепке алуды бағалаудың балдық-рейтингтік әріптік жүйесіне сәйкес «Жақсы», 72 балға бағаланатын болады.

ҚОРЫТЫНДЫ ЕМТИХАНҒА ДАЙЫНДАЛУ ҮШІН ҰСЫНЫЛАТЫН ӘДЕБИЕТТЕР:

1. Рассел Бертран. Батыс философиясының тарихы – Алматы: «Ұлттық аударма бюросы» қоғамдық қоры, 2020. – 896 бет.
2. Мырзалы С. Философия. А., 2022
3. Абишев, К..Философия.- Алматы, 2000
4. Философиялық сөздік. А., 1996ж.
5. Энтони Кенни. Батыс философиясының жаңа тарихы, 4-том, Қазіргі заман философиясы. – Алматы: «Ұлттық аударма бюросы» қоғамдық қоры, 2019 жыл – 420 бет.

Қосымша:

1. Нұрышева Г.Ж. Өмірдің мәні: философиялық-антропологиялық талдау. Алматы, 2011.
2. Сегізбаев О.А. Қазақ философиясының тарихы. Қазақ тіліне аударған Г.Нұрышева, М.Сәбит. Алматы, 2017.
3. Автор: Х Мартин · Цитируется: 64 — ... *Хайдеггер М. Бытие и время* / М. Хайдеггер; Пер. с нем. В.В. Биbihина. — Харьков: «Фолио», 2003. — 503, [9] с. — (Philosophy).
4. Сартр Ж. П. *С20 Бытие и ничто: Опыт феноменологической онтологии* / Пер. с фр., предисл., примеч. В. И. Колядко. — М.: Республика, 2000 ...
5. Альбер Камю. Миф о Сизифе / А. М. Руткевич. — Москва: Издательство политической литературы, 1990. — 118 с. — (Мыслители XX века). — [ISBN 5250012795](#).
6. Ясперс К. Смысл и назначение истории: Пер. с нем. — М.: [Политиздат](#), 1991. — 527 с. — (Мыслители XX в.).
7. Ясперс К. Ницше и христианство / Пер. Т. Ю. Бородай. — М.: Медиум; Моск. Филос. Фонд, 1994.
8. Ясперс К. Смысл и назначение истории: Пер. с нем. 2-е изд. — М.: [Республика](#), 1994. — 527 с. — (Мыслители XX в.).
9. Ясперс К. Язык. — В сб.: Философия языка и семиотика. — Иваново: [ИвГУ](#), 1995. — С. 184—203.
(перевод [А. Н. Портнов](#), [М. А. Кукарцева](#)). — [ISBN 5-230-01725-2](#).
10. Бубер М. Изречённое слово (пер. [А. Н. Портнов](#)) // Философия языка и семиотика. — Иваново: [ИвГУ](#), 1995. — С. 203—213.
11. Бубер М. Хасидские истории. Первые учителя. (пер. с английского и немецкого) // Мосты культуры — 2006. 523 стр. [ISBN 978-5-93273-296-2](#)

Интернет ресурcтер:

–Библиотека сайта philosophy.ru: <http://www.philosophy.ru/>

–Библиотека философского факультета МГУ: <http://philos.msu.ru/>

«Открытый университет Казахстана» - <https://openu.kz>